

Arja Liikala

YHDESSÄ YRITTÄMÄLLÄ ETEENPÄIN

Katsaus osuustoimintaan ja satakuntalaisiin työosuuskuntiin

”Vääjäämättömät kehitystrendit suorastaan pakottavat ottamaan osuustoiminnan perusarvot laajasti käyttöön yhteiskuntien ja talouksien organisoimisessa; sitä parempi, mitä nopeammin.

’Liikevoitto’ ei olekaan ihmiskunnan pääasia, vaan se, miten kohtuullisesti ja oikeudenmukaisesti selvittää eteenpäin – omin voimin, mutta yhdistyneinä.”
(Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008)

Osuustoimintaliikkeen sisäisestä moniarvoisuudesta ja suvaitsevuudesta viestivä Kansainvälisen Osuustoimintaliitto ICA:n logo, joka otettiin käyttöön vuonna 1995.

Sarja D, Muut julkaisut 1/2010
ISSN 1457-0718
ISBN 978-951-633-064-1
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Pori 2010

Taiteija: Emmi Nuutinen, medianomiharjoittelija
Kannen kuva: Eija Mettovaara, Kallo Works Osk

Sisältö

1 JOHDANTO.....	4
2 OSUUSTOIMINTA JA OSUUSKUNTA.....	5
2.1 Osuustoiminnan ja osuuskunnan määrittely.....	5
2.2 Osuustoiminnan arvot ja periaatteet.....	6
2.2.1 Osuustoiminnan perusarvot.....	6
2.2.2 Osuustoiminnan eettiset arvot.....	6
2.2.3 Osuustoiminnan periaatteet.....	7
2.3 Osuuskunnan erityispiirteet.....	8
2.4 Osuustoiminnan histori.....	10
2.5 Osuustoiminta Suomessa.....	11
2.6 Erityyppisiä osuuskuntia.....	12
3 TYÖOSUUSKUNTA.....	14
4 SATAKUNTALAISET TYÖOSUUSKUNNAT.....	16
4.1 Sataosaajat.....	16
4.2 Rauman Ratko.....	17
4.3 Kankaanpään Taitotiimi.....	18
4.4 Raumatiimi Yrityspalvelu.....	18
4.5 Ulvilan Osuma.....	20
4.6 Satakunnan Ratko.....	21
4.7 Satatuuli.....	21
4.8 Taitokipinä.....	22
4.9 Burratex.....	22
4.10 Markkinoinnin Sataverkko.....	22
4.11 Länsi-Suomen Kauppahuone.....	22
4.12 Niittyvilla.....	23
4.13 Rauman Kultasiipi.....	24
4.14 Silla-Art.....	24
4.15 LSL Eemeli.....	25
4.16 Satasetti.....	26
4.17 Depictum.....	26
4.18 Motera.....	27
4.19 Nyyfiikki.....	28
4.20 WeWorry.....	29
4.21 Villillä Korporaatio.....	30
4.22 Kallo Works.....	31
5 TULEVAISUUDEN NÄKYMIÄ SATAKUNNASSA JA MUUALLA.....	32
5.1 Osuuskuntien kommentteja.....	32
5.2 Yleisiä näkymiä Suomessa.....	33
5.3 Osuuskunnat oppilaitoksessa.....	35
5.4 Osuustoiminta globaalin talouden elvyttäjänä.....	36
5.5 Yhdessä yrittämään!.....	37
LÄHTEET.....	38

1 JOHDANTO

Osuustoimintaan pohjautuva yritystoiminta on Suomessa erittäin vilkasta. Useilla mitareilla mitattuna, mm. verrattaessa jäsenyyksien määrää väestömäärään, Suomi on maailman osuustoiminnallisin maa. Myös Satakunnassa osuustoiminta on melko vilkasta – maakunnasta löytyy monia aktiivisia osuuskuntia. Alueen osuuskuntia ei ole kuitenkaan aiemmin tutkittu eikä niiden tietoja koottu samojen kansien väliin.

Tämän julkaisun tavoitteena on

- kartoittaa julkaisun kokoamisen aikaan (joulukuu 2009) Satakunnassa toimivat työosuuskunnat, niiden toimialat ja yhteystiedot
- tutkia satakuntalaisten työosuuskuntien tulevaisuuden näkymiä jäsenten näkökulmasta
- pohtia yleisiä näkymiä osuus- ja työosuustoiminnalle
- kuvata yleisesti osuustoimintaa, sen historiaa, periaatteita ja arvoja
- kertoa yleisellä tasolla osuuskunnista, niiden toiminnan luonteesta ja erityyppisistä osuuskunnista
- tehdä osuuskuntayrittämistä ja sen mahdollisuuksia tutummaksi suurelle yleisölle.

Materiaali tähän julkaisuun on koottu työosuuskuntien nettisivuilta, osuustoimintaan liittyvästä verkkomateriaalista, etenkin OK-Verkon ja Pellervo-Seuran sivuilta, puhelin-keskusteluista osuuskuntayrittäjien kanssa, OK-Verkon kokouksen annista sekä sähköpostimateriaalista.

2 OSUUSTOIMINTA JA OSUUSKUNTA

2.1 OSUUSTOIMINNAN JA OSUUSKUNNAN MÄÄRITTELY

Osuustoiminta on yhteistoimintaa, jota jäsenet harjoittavat toteuttaakseen yhteisiä taloudellisia, sosiaalisia tai kulttuurisia tavoitteitaan. Osuustoiminta on osuuskuntiin rakentuva taloudellinen toiminta- ja organisoitumismalli ja jäsentensä yhteisyrityksyyden muoto.

Osuuskunta on yritys, jonka tavoitteena on tukea jäsenten elinkeinoa ja taloutta tai muita yhteisiä tavoitteita. Sen jäsenmäärä ja siten myös pääoma voi vaihdella, koska laki ei määrittele minimipääomaa. Osuuskunnan jäsenillä on yhtäläinen päätösvalta osuuskunnan asioihin, ellei säännöissä toisin ole päätetty. Pienessä osuuskunnassa kaikki osallistuvat päätöksentekoon ja myös toteuttavat päätökset. Taloudellisena yrityksenä osuuskunnalla on ns. kaksoisluonne, koska sen kautta pyritään paitsi hyvään tulokseen myös edistämään jäsentensä hyvinvointia.

Kansainvälinen osuustoimintaliitto ICA on vuonna 1995 määritellyt osuuskunnan seuraavasti: *Osuuskunta on itsenäinen henkilöyhteisö, johon jäsenet liittyvät vapaaehtoisesti toteuttaakseen yhteisesti omistamansa ja demokraattisesti hallitsemansa yrityksen avulla taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tarpeitaan ja tavoitteitaan.*

Osuuskunta on yritysmuoto, jota säädellään Suomessa osuuskuntalailla. Suomen osuuskuntalaki vuodelta 2001 seuraa osuustoiminnan kansainvälistä aatepohjaa, mutta korostaa enemmän taloudellista näkökulmaa. Suomen osuuskuntalain määritelmä osuuskunnasta (Osuuskuntalaki 1488/2001, 1 luku, 2 §) on seuraava:

Osuuskunta on yhteisö, jonka jäsenmäärää eikä osuuspääomaa ole ennalta määrätty. Osuuskunnan tarkoituksena on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita taikka palveluita, jotka osuuskunta järjestää tytäryhtiönsä avulla tai muulla tavalla.

Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan (www.tilastokeskus.fi) Suomessa toimi vuonna 2008 kaikkiaan 320 952 yritystä, joista 3 831 oli osuuskuntia. Vaikka osuuskuntia on lukumääräisesti selkeästi vähemmän kuin muita yrityksiä, niillä on miljoonia jäseniä – meitä tavallisia suomalaisia. Suomalaisissa osuuskunnissa oli vuonna 2008 jo yli 7 miljoonaa jäsenyyttä (Osuustoiminnan vuosikirja 2009, Osuustoiminta-lehti) ja määrä kasvaa koko ajan. Suomi onkin useilla mittareilla mitattuna – esimerkiksi jäsenyyksien määrä verrattuna väestömäärään – maailman osuustoiminnallisimman maa. Uusia osuuskuntia perustetaan vuosittain noin 200; niistä suurin osa on vesiosuuskuntia.

Suomessa osuuskunniksi tunnustetaan parhaiten osuuspankit, osuuskaupat sekä osuustoimintataustaiset metsä- ja elintarvikealan yritykset. Osuuskuntia toimii kuitenkin lähes kaikilla toimialoilla. Vakuutusosalalla keskinäiset yhtiöt ja vakuutusyhdistykset, kuten Lähivakuutus, toimivat samalla perusperiaatteella kuin osuuskunnat. Monipuolistuminen alkoi 1990-luvun alussa, kun osuuskunta palasi yrittäjyyden välineeksi muutama vuosikymmenen hiljaiselon jälkeen.

Euroopan unionissa osuuskuntia on noin 300 000, joissa jäsenyyksiä on yli 140 miljoonaa ja jotka työllistävät 4,8 miljoonaa ihmistä. Kansainvälisen Osuustoimintaliiton ICA:n jäsenorganisaatioiden piirissä toimii noin miljoona osuuskuntaa; globaalisti jäsenyyksiä on yli 800 miljoonaa.

2.2 OSUUSTOIMINNAN ARVOT JA PERIAATTEET

Osuustoimintaliike pohjautuu pitkään aatehistoriaan. Osuustoiminnan arvot ja periaatteet ovat eläneet käytännön yritystoiminnassa jo yli 150 vuotta.

2.2.1 Osuustoiminnan perusarvot

Osuustoiminnan perustana ovat omatoimisuuden, omavastuisuuden, demokratian, tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden ja solidaarisuuden arvot.

Omatoimisuus perustuu siihen käsitykseen, että kaikki ihmiset voivat ja heidän pitäisi pyrkiä ottamaan kohtalonsa omiin käsiinsä. Osuustoimintaväen mielestä ihminen voi kuitenkin kehittyä kunnolla vain yhteistyössä toisten kanssa. Osallistamalla osuustoimintaan ja tukemalla osuuskunnan kasvua jäsenille kertyy taitoja ja ymmärrystä muista ihmisistä sekä laajempi kuva siitä yhteiskunnasta, jonka osa he ovat.

Omavastuisuus tarkoittaa sitä, että jäsenillä on vastuu osuuskunnastaan, sen perustamisesta ja jatkuvasta elinvoimaisuudesta. Jäsenten velvollisuus on myös edistää osuustoimintaa perheidensä, ystäviensä ja tuttaviansa keskuudessa.

Osuuskunnat perustuvat tasa-arvoisuuteen. Jäsenillä on oikeus osallistua, saada tietoja, tulla kuulluksi ja vaikuttaa päätöksentekoon.

Oikeudenmukaisuudella tarkoitetaan tapaa, jolla osuuskunta kohtelee jäseniään. Jäseniä pitäisi kohdella oikeudenmukaisesti silloin, kun heitä palkitaan heidän osallistumisestaan osuuskuntaan, mikä yleensä tapahtuu ylijäämän palautuksena, jäsenten nimissä tapahtuvana rahastointina tai erilaisina alennuksina.

Solidaarisuus tarkoittaa sitä, että jäsenten velvollisuus on varmistaa kaikkien jäsenten mahdollisimman oikeudenmukainen kohtelu. Yhteinen etu on aina pidettävä mielessä. Solidaarisuus merkitsee sitäkin, että osuuskunnalla on vastuu jäsenten yhteisestä edusta. Osuuskunnat harjoittavat yhteistyötä paikallisesti, kansallisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti.

2.2.2 Osuustoiminnan eettiset arvot

Eettisillä arvoilla – rehellisyydellä, avoimuudella, yhteiskunnallisella vastuulla ja muista ihmisistä välittämällä - on aivan erityinen merkitys osuustoiminnassa. Ne olivat erityisen tärkeitä osuuskuntien syntyessä 1800-luvulla, mutta vaikuttavat edelleen nykyisissä osuuskunnissa.

Monet 1800-luvun osuuskunnista olivat erityisen sitoutuneita rehellisyyteen. Niiden toimintaa markkinoilla leimasi vaatimus rehellisistä mitoista, hyvästä laadusta ja koh-

tuullisista hinnoista. Työosuuskunnille on ollut ominaista koko niiden historian ajan pyrkimys rehelliseen ja avoimeen johtamistapaan.

Osuuskuntien päämääränä on aina ollut rehellinen liiketoiminta jäsentensä kanssa, mikä puolestaan on johtanut rehelliseen kanssakäymiseen myös muiden ei-jäsenten kanssa. Samasta syystä ne ovat noudattaneet avoimuutta. Julkisina yrityksinä osuuskunnat antavat säännöllisesti jäsenille, suurelle yleisölle ja valtiovallalle runsaasti tietoa toiminnastaan.

Muut eettiset arvot ovat syntyneet osuuskuntien suhteesta niihin yhteisöihin, joissa ne toimivat. Osuuskunnat ovat avoimia yhteisöjen jäsenille, ja ne ovat sitoutuneet kannustamaan ihmisiä omatoimisuuteen. Osuuskunnat ovat aina kollektiivisiä instituutioita, jotka toimivat yhdessä tai useammassa yhteisössä. Ne ovat perinteisesti kantaneet huolta esimerkiksi yhteisön yksilöiden terveydestä. Niillä on siksi velvoite olla sosiaalisesti vastuullisia kaikessa toiminnassaan.

2.2.3 Osuustoiminnan periaatteet

Osuustoiminnan periaatteet on määritelty Kansainvälisen Osuustoimintaliiton ICA:n 100-vuotiskongressissa ja yleiskokouksessa Manchesterissa vuonna 1995. Periaatteita on kaikkiaan seitsemän:

1. periaate: Vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys

Osuuskunnat ovat vapaaehtoisia organisaatioita, jotka ilman sukupuolista, yhteiskunnallista, rodullista, poliittista tai uskonnollista syrjintää ovat avoimia kaikille, jotka voivat käyttää osuuskunnan palveluja ja ovat valmiita noudattamaan jäsenyyden velvoitteita.

2. periaate: Demokraattinen jäsenhallinto

Osuuskunnat ovat jäsentensä hallitsemia demokraattisia organisaatioita. Päätöksentekoon aktiivisesti osallistuva jäsenistö määrää niiden toimintalinjoista. Yleensä osuuskunnassa pätee jäsen ja ääni -periaate.

3. periaate: Jäsenten taloudellinen osallistuminen

Jäsenet osallistuvat yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti osuuskunnan pääoman kartuttamiseen ja hallitsevat sitä demokraattisesti.

4. periaate: Itsenäisyys ja riippumattomuus

Osuuskunnat ovat itsenäisiä ja omatoimisuuteen perustuvia demokraattisia organisaatioita.

5. periaate: Koulutus, oppiminen ja viestintä

Osuuskunnat tarjoavat jäsenilleen, luottamushenkilöilleen, liikkeenjohdolle ja henkilöstölleen mahdollisuuden koulutukseen ja oppimiseen, joilla edistetään osuuskunnan kehittämistä. Osuuskunnat tiedottavat suurelle yleisölle sekä etenkin nuorisolle ja mielipidevaikuttajille osuustoiminnan luonteesta ja sen eduista.

6. periaate: Osuuskuntien keskinäinen yhteistyö

Osuuskunnat palvelevat jäsenistöään tehokkaimmin ja vahvistavat koko osuustoimintaliikettä parhaiten harjoittamalla keskinäistä yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

7. periaate: Vastuu omasta toimintaympäristöstä

Osuuskunnat toimivat yhteisöjensä kestäväen kehityksen hyväksi jäsentensä päättämällä tavalla. Osuuskunta on olemassa ensisijaisesti jäseniään varten; läheinen suhde jäseniin ja usein alueellisesti tapahtuva toiminta sitovat osuuskunnat myös tiiviisti lähiympäristöön.

Nämä kansainvälisesti määritellyt arvot ja periaatteet on otettu huomioon säädettäessä Suomen osuuskuntalakia ja EU:n eurooppaosuuskuntalakia. Eurooppaosuuskunta (SCE, Societas Cooperativa Europaea) on eurooppalainen ylikansallinen osuuskuntamuoto, joka mahdollistaa suomalaisten osuuskuntien siirtymisen pois Suomesta eurooppaosuuskunnaksi sulautumisen kautta. Vastaavasti ulkomainen osuuskunta voi siirtyä Suomeen. Vuonna 2006 voimaan tulleella lailla annetaan eurooppaosuuskuntaa koskevat kansalliset säännökset.

2.3 OSUUSKUNNAN ERITYISPIIRTEET

Osuuskunta on **itsenäinen**, mikä tarkoittaa sen mahdollisimman suurta riippumattomuutta valtiovallasta ja muista yrityksistä. Osuuskunta on **henkilöyhteisö**, mikä merkitsee sitä, että osuuskunta voi määritellä henkilön valitsemallaan juridisella tavalla. Monet perusosuuskunnat eri puolilla maailmaa hyväksyvät jäseniksi ainoastaan luonnollisia henkilöitä. Toiset puolestaan hyväksyvät juridisia henkilöitä, mikä monessa lainsäädännössä käsittää yritykset ja antaa niille samat oikeudet kuin muille jäsenille. Jäsenyys osuuskunnassa on **vapaaehtoinen**.

Osuuskunnan jäsenet toteuttavat **taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia** tarpeitaan. Valtaosa osuuskunnista on olemassa jäsenten taloudenpidon tukemiseksi, mutta osuuskunnilla on myös sosiaalisia ja kulttuurisia tavoitteita. Paremman kulttuurisen, älyllisen ja henkisen elämän turvaaminen voikin tulevaisuudessa olla yksi tärkeimpiä tehtäviä, joilla osuuskunnat tuottavat hyötyä jäsenilleen ja tukevat yhteisöjään.

Osuuskunta on **yhteisesti omistettu ja demokraattisesti hallittu** yritys. Valta on osuuskunnissa jaettu jäsenille demokraattisesti.

Osuuskunta ja osakeyhtiö eroavat toisistaan monessakin suhteessa. Olennaisimpänä erona pidetään sitä, että osuuskunnan toiminnalla ei tavoitella ensisijaisesti voittoa, vaan osuuskunta edistää jäsentensä taloudellista ja sosiaalistakin hyvinvointia. Lain mukaan osuuskunta harjoittaa taloudellista toimintaa jäsenen talouden tai elinkeinon tukemiseksi. Osuuskunnan ja osakeyhtiön eroja on selvitetty tarkemmin taulukossa 1.

Taulukko 1 Osuuskunnan ja osakeyhtiön erot

OSUUSKUNTA	OSAKEYHTIÖ
Jäsentensä omistama ja demokraattisesti hallitsema yritys.	Osakkeenomistajien omistama ja useasti suurten osakkaiden hallitsema yritys.
Päätösvalta jäsen ja ääni -periaatteella (=pääsääntö).	Päätösvalta jakautuu osakeomistuksen mukaan.
Osuuskunta omistaa periaatteessa osuuskunnan varat.	Osakkeenomistajat omistavat osakeyhtiön varat.
Tulos jaetaan jäsenille sen mukaan kuin he ovat käyttäneet osuuskunnan palveluja.	Tulos jaetaan osakeomistuksen mukaan.
Pääoman tuotto ei ole pääasia. Tavoitteena on jäsenten elinkeinotoiminnan edistäminen tai palvelujen tuottaminen.	Pääoman tuotto on pääasia. Tavoitteena on omistajien varallisuuden kasvattaminen.
Jäsenmäärä ja osuuspääoma avoimia.	Osakepääoman suuruus kiinteä.
Osuuskunta valitsee itse omistajansa.	Osakeyhtiö voidaan vallata.
Toiminta tapahtuu osuuskuntalain ja osuuskunnan sääntöjen puitteissa.	Toiminta tapahtuu osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen puitteissa.

Osuuskunnan keskeinen ero osakeyhtiöön tulee esille sen perusluonteessa ja yrityksen olemassaolon tarkoituksessa. Osuuskunta on henkilöyhteisö, jonka tarkoituksena on sen jäsen/omistajien tarpeiden tyydyttäminen. Henkilöomisteisessa osuuskunnassa jäsenten pääasiallinen tavoite on työllistyminen kannattavalla yrittämisellä. Osakeyhtiö on pääomayhteisö, jonka tavoitteena on mahdollisimman suuren tuoton tuottaminen osakkeenomistajille. Osuuskunnan voi perustaa lain mukaan jo kolme jäsentä. Jos jäsenet kuitenkin haluavat pysyä työttömyysturvan piirissä, jäseniä tulee olla vähintään seitsemän, ettei heitä pidetä yrittäjinä.

Osuuskuntaan yritysmuotona liittyvät olennaisesti joustavuus ja ketteruus. Joustavuus merkitsee sitä, että jäsenet voivat usein itse määrittää työnsä määrän ja työtavan. Ketteruus puolestaan ilmenee siinä, että osuuskunnat reagoivat ja toimivat nopeasti, koska jäsenet ovat sekä omistajia, päättäjiä että työntekijöitä. Monessa osuuskunnassa jäsenet voivat työskennellä osa-aikaisesti. Tällainen järjestely sopii erityisen hyvin vartuneemmille tai pienten lasten vanhemmille. Nyky-yhteiskunnassa, jossa ovat vahvasti

esillä taloudellisen tehokkuuden ja tuottavuuden näkökulmat, esiintyy entistä enemmän työntekijöiden uupumista. Väestön ikääntyessä tämä ongelma korostuu entisestään. Ikääntyminen on väistämätön ilmiö länsimaissa. Siksi tarvitaan organisoitumismuotoja, jotka työllistävät ikääntyneitä työnhakijoita ja joissa ikääntyneet työntekijät voivat tehdä työtä omien voimavarojensa mukaisesti. Osuuskunnissa on työllistetty myös erityisryhmiä, kuten vammaisia. Osuuskunnan joustavuus tekee mahdolliseksi työn tekemisen ihmisen omista lähtökohdista jaksamisen ja tavoitteiden mukaisesti.

2.4 OSUUSTOIMINNAN HISTORIA

Osuustoiminta syntyi alkuaan korjaamaan talouselämän epäkohtia ja parantamaan maanviljelijöiden, työntekijöiden ja käsityöläisten usein varsin heikkoa asemaa markkinoilla. Ideana oli yhdistää voimia siten, että osuuskuntien jäsenet muodostivat yhteisen suuren voiman markkinoilla ja näin paransivat omaa asemaansa. Osuustoiminnalla oli siis hyvin suuri yhteiskunnallinen merkitys, koska se samalla korjasi heikoimmassa asemassa olevien asemaa yhteiskunnassa.

Nykyaikaisen osuustoiminnan katsotaan alkaneen Rochdalen teollisuuskaupungissa, Pohjois-Englannissa. Ryhmä nuoria miehiä perusti siellä vuonna 1844 ”Rochdalen oikeamielisten uranuurtajien osuuskaupan” (Rochdale Society of Equitable Pioneers). Alku oli vaatimaton; kaupan avajaisissa oli myytävänä kuusi säkkiä jauhoja, säkki kaurajauhoja ja sokeria, hiukan voita ja pari tusinaa talikynttilöitä. Myymälää pidettiin aluksi auki vain pari kertaa viikossa ja vasta huhtikuussa 1851 myymälää voitiin pitää auki koko päivän. Osuuskunnan sääntöjen tärkein kohta oli mies ja ääni -periaate. Kaupan periaatteisiin kirjattiin myös velvollisuus noudattaa rehellistä kauppatapaa. Se tarkoitti oikeita mittoja, kunnon laatua ja kohtuuhintoja. Velkakauppaa ei Rochdalessa hyväksytty. Uutta ja omintakeista Englannin oloissa oli, että myös sukupuolten tasa-arvo mainittiin säännöissä.

Rochdalen vaatimaton kauppa Sammakkokujalla (Toad Lane) oli alku maailmanlaajuiselle osuuskauppaliikkeelle. Englannista osuuskauppaidea levisi nopeasti eri puolille Eurooppaa ja siitä muotoutui viisi eri linjaa. Englannin kuluttajaosuuskuntia on yleisesti pidetty uranuurtajina, työosuuskuntia Ranskan osuustoiminnan vahvana alana, Saksaa osuuskassojen aloittajamaana ja Tanskaa ja Saksaa maatalousosuuskuntien juurruttajana. Viidettä osuustoiminnan linjaa edustavat palveluosuuskunnat Ruotsin asunto-osuuskuntien tapaan.

Osuustoiminta-aate levisi maatalousvaltaiseen, mutta jo teollistuvaan Suomeen 1800-luvun lopussa. Taloudellisissa ja sosiaalisissa oloissa oli täälläkin paljon korjattavaa, ja osuustoiminnan katsottiin auttavan epäkohtien korjaamisessa. Varsinaisen sysäyksen osuustoimintaliike sai Venäjän sortokausien alkamisesta vuonna 1899. Kansallisuusaatteen siivittäjä ja tohtori Hannes Gebhardin (1864–1933) johtama Pellervo-Seura perustettiin osuustoiminnan edistämiseksi Suomen suuriruhtinaskunnassa. Gebhardia pidetäänkin suomalaisen osuustoiminnan isänä.

Vuonna 1901 säädettiin osuustoimintalaki. Tämän jälkeen syntyi osuuskuntia ympäri

maata eri toimialoille maaseudulle ja kaupunkeihin. Nykyisinkin toimivien suurten osuuskauppojen, osuuspankkien sekä osuustoiminnallisen elintarvike- ja metsäteollisuuden juuret ovat 1900-luvun alkuvuosikymmenissä. Vanhinta osuustoimintaa edustavat kuitenkin keskinäiset vakuutusyhdistykset ja -yhtiöt, joiden juuret ulottuvat jopa 1700-luvulle saakka. Keskinäisyys on vakuutusalan osuustoimintaa. Se perustuu vakuutuksenottajien keskinäisen avun periaatteelle: kun joku joukosta on ongelmissa, muut auttavat.

2.5 OSUUSTOIMINTA SUOMESSA

Suurin osa suomalaisista osuuskunnista on eri toimialojen pienyrityksiä. Suurimmillaan osuuskuntien lukumäärä Suomessa oli 1930-luvulla, jolloin toiminnassa oli noin 6 000 osuuskuntaa. Osuuskauppojen ja tuottajaosuuskuntien rinnalle perustettiin pieniä osuuskuntia mm. lastaus-, kivenjalostus- ja rakennusalalla. Näiden osuuskuntien toiminta kuitenkin kuihtui teknisen kehityksen myötä vähitellen siten, että 1980-luvulla Suomessa oli vain noin 10–20 henkilöomisteista osuuskuntaa.

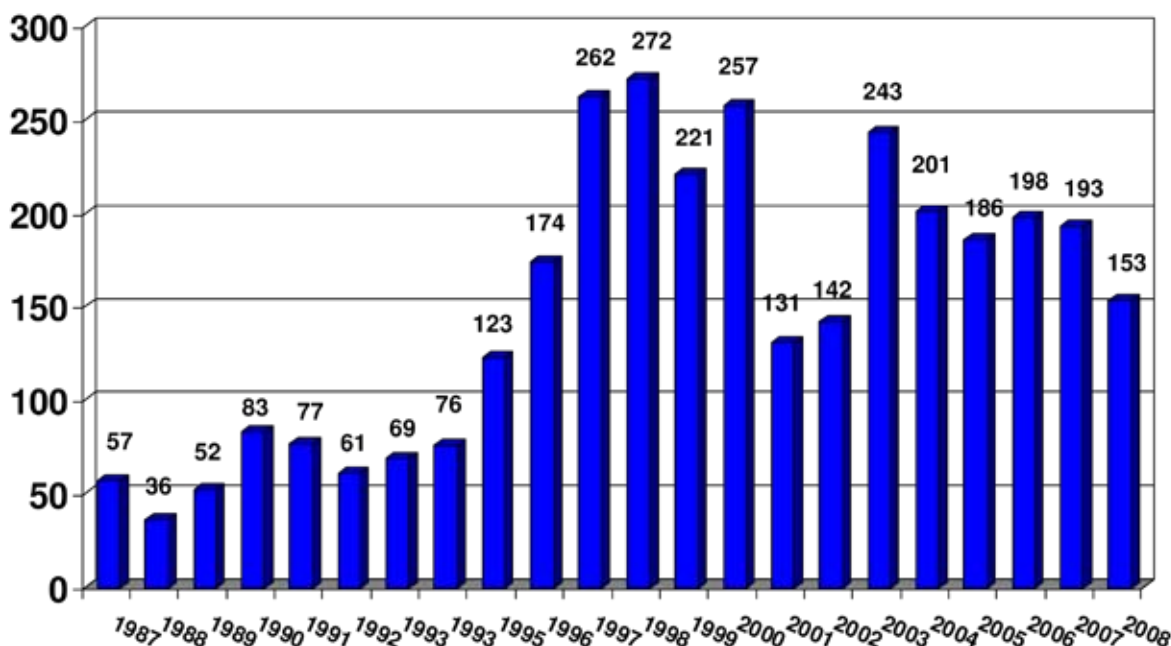
Uuden tulemisensa osuustoiminta koki 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Pontimena oli lama ja sen seurauksena syntynyt suurtyöttömyys. Työttömät kokivat osuuskunnan itsensä työllistämisen riskittömämmäksi muodoksi kuin osakeyhtiön. Suurin osa 1990-luvulla perustetuista pienistä osuuskunnista oli monialayrityksiä, joissa saattoi toimia hyvinkin erilaisten toimialojen edustajia, kuten tietotekniikan, siivouksen ja rakentamispalvelujen.

Seuraavan sivun taulukosta näkyy selvästi, miten osuuskuntien määrä kasvoi selkeästi 1990-luvun puolivälissä (taulukko 2). Syinä olivat etenkin lama ja työttömyys sekä työvoimaviranomaisten joustavampi kanta yhteisyritykseen. Se turvasi sen, että osuuskunnan jäsen saattoi välillä olla työttömyysturvan piirissä silloin kun työkeikkoja ei riittänyt. Edellytyksenä oli, että osuuskunnassa oli vähintään seitsemän jäsentä – nykyisin minimijäsenmäärä on uuden osuuskuntalain mukaan kolme.

Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan Suomessa oli osuuskuntia 31.12.2008 kaikkiaan 3 831 kappaletta. 30.9.2009 lukumäärä oli 3 905 osuuskuntaa.

Viime vuosien aikana on perustettu etenkin yhteen toimialaan keskittyviä henkilöomisteisia osuuskuntia, joissa jäsenien/omistajien osaamisella on keskeinen rooli ja nämä osaamiset muodostavat yrityksen merkittävimmän pääoman. Tällaisia osuuskuntia on perustettu mm. taiteen, kulttuurin ja median aloilla, sosiaali- ja hoiva-alalla, konsultoinnin, koulutuksen ja arkkitehtuurin alalla sekä erilaisten ammattiosaajien kuten sähköasentajien, ompelijoiden ja autonkuljettajien keskuudessa.

Taulukko 2 Suomessa perustetut osuuskunnat

Lähde: Patentti- ja rekisterihallitus, Pellervo-Seura, Tilastokeskus

Osuuskunta sopii hyvin alkavaan yritystoimintaan. Se ei ole toimialasidonnaista, vaan sopii kaikkialle, missä voimien yhdistämisellä päästään parempaan lopputulokseen kuin yksin toimittaessa. Niinpä osuuskuntia toimii eri toimialoilla sekä kaupungeissa että maaseudulla.

Osuuskunta yritysmuotona näyttää vastaavan tietoyhteiskunnan ihmisten tarpeisiin. Se mahdollistaa monen osaajan osaamisten yhdistämisen tasa-arvoisella, kevyellä ja verkostomaisella rakenteella.

2.6 ERITYYPPISIÄ OSUUSKUNTIA

Osuuskuntia on eri tyyppisiä:

- kuluttajaosuuskunnat (esimerkiksi osuuskaupat), joissa jäseninä ovat osuuskaupan asiakkaat
- palveluosuuskunnat (esimerkiksi osuuspankit tai keskinäiset vakuutusyhtiöt), joiden jäseniä ovat palvelujen käyttäjät
- tuottajaosuuskunnat (esimerkiksi osuusmeijerit), joissa jäseninä ovat raaka-aineen tuottajat
- pienosuuskunnat (entiset uusosuuskunnat), joita on perustettu 1980-luvun lopulta alkaen eri toimialoille.

Taulukossa 3 on esitetty tilastoidut pienosuuskunnat, jotka on perustettu vuoden 1987 jälkeen.

Taulukko 3 Tilastoidut pienosuuskunnat Suomessa 30.6.2008

Työ- palvelu- ja asiantuntijaosuuskunnat	793
Markkinointiosuuskunnat	331
Kulttuuri-, kustannus- ja viestintäalan osuuskunnat	210
Hankintaosuuskunnat	98
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan osuuskunnat	83
Matkailualan osuuskunnat	65
Energiaosuuskunnat	72
Kehittämisosuuskunnat	47
Vesiosuuskunnat	902
Muut osuuskunnat	109
YHTEENSÄ	2 710

Lähde: Patentti- ja rekisterihallitus, Pellervo-Seura

3 TYÖOSUUSKUNTA

Työosuuskunta on yritys, joka on olennaisesti tai kokonaan työntekijöidensä omistama, jossa valta on demokraattisesti jaettu jäsen per ääni, jonka jäsenyys on vapaa ja jossa sijoitetusta pääomasta saatu hyöty on ennalta määriteltä. Työosuuskunta voi olla joko yhden ammatin osuuskunta tai monella toimialalla toimiva.

Työosuuskuntia on perustettu erityisesti:

- taloudellisen kriisin vallitessa ja työttömyyden uhan kasvaessa
- teknologisten muutosten aikana ja työn rationalisoinnin kausina
- sosiaalisten muutosten aikana, jolloin tehdään yhteiskunnallisia kokeiluja ja perinteinen suhtautuminen työhön ja työuraan kyseenalaistuu
- työntekijöiden ostaessa yrityksen yrittäjän luopuessa/lopettaessa yritystoiminnan (Employee Buy-Out).

Toimivat henkilöstön omistamat osuuskunnat voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään. Varsinaisia henkilöstön omistamia osuuskuntia luonnehtii liiketoimintalähtöisyys. Niillä on selkeä tarve kehittyä muutamalla tai ainoastaan yhdellä toimialalla ja niiden tuotteita ja palveluja kehitetään jatkuvasti. Näillä osuuskunnilla on kiinteä organisaatio. Sosiaaliset työosuuskunnat puolestaan painottuvat toiminnassaan enemmän sosiaalisiin päämääriin. Sosiaalinen päämäärä on mm. työttömien perustamalla, jäsentensä työtä vuokraavilla työosuuskunnilla, joiden yhtenä tavoitteena on syrjäytymisen ehkäiseminen ja jäsenten integroiminen takaisin työelämään. Myös joillakin vammaisryhmien perustamalla työosuuskunnilla on selkeästi sosiaalinen päämäärä.

Taulukossa 4 on esitetty henkilöstön omistamien osuuskuntien määrän ja tyyppien kehitystä vuosina 1994–2006. Osuuskuntien määrä on lisääntynyt 12 vuodessa 45 yrityksestä 1 100 yritykseen. Useimmat suomalaisista henkilöstön omistamista osuuskunnista ovat mikroyrityksiä, jotka työllistävät enintään 3–4 jäsentä, mutta osa yrityksistä on kasvanut yli sadan työntekijän yritykseksi.

Taulukko 4 Henkilöstön omistamat osuuskunnat Suomessa vuosina 1994 - 2006

Työosuuskunnat/vuosi	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006
Varsinaiset henkilöstön omistamat osuuskunnat	30	130	170	300	400	650	900
Työtä vuokraavat työosuuskunnat	15	65	180	250	300	300	200
Kaikki henkilöstön omistamat osuuskunnat	45	195	350	550	700	950	1 100

Lähde: Pekka Pättiniemi 2006, ICA:n vuosikokous

Oman ryhmänsä muodostavat jäsentensä työtä vuokraavat työosuuskunnat, joiden organisaatio on usein löyhä ja jäsenten sitoutuminen osuuskunnan toimintaan vähäistä. Työtä vuokraavien työosuuskuntien määrä on vähentynyt viime vuosina yli kolmestasadasta yrityksestä noin kahteensataan yritykseen.

Vuosien varrella työosuuskuntien kautta on työllistynyt vakinaisiin työsuhteisiin tuhansia työttömiä. Työosuuskuntien perustaminen sai paljon julkisuutta 1990-luvun puolivälin mediassa, mikä johti toimintaidean nopeaan leviämiseen eri puolille maata. Työosuuskuntien saama julkisuus herätti laajempaakin kiinnostusta yhteistoiminnalliseen yrittämiseen. 1990-luvulla henkilöstön omistamia osuuskuntia alettiin perustaa myös tuote- ja palveluideoiden ympärille, jolloin ne alkoivat tarjota tuotteita ja palveluja sekä jäsenilleen mielenkiintoisen ja motivoivan työpaikan.

Henkilöstön omistamat osuuskunnat ovat siirtyneet teollisesta yhteiskunnasta palvelu- ja tietoyhteiskuntaan. 1990-luvun keskeisiä toimialoja ovat olleet rakennusala, siivous ja tekniset toimistopalvelut. Nykyisin osuuskuntia perustavat korkeasti koulutetut erityisosaajat, ja tärkeimpiä kasvualoja ovat taide- ja kulttuuriala, sosiaaliala sekä tietotekniikan ja viestinnän alat. Viimeisimpiä kehitystrendejä ovat olleet esiintyvien taiteilijoiden perustamat osuuskunnat (teatteri-, ooppera- ja tanssiryhmät) sekä elektronisen tiedonvälityksen ja tietotekniikan palvelujen osuuskunnat.

Työosuuskuntien kansainvälinen julkilausuma vuodelta 2008 määrittelee työosuuskunnan peruspiirteitä seuraavasti: ”Edistämällä työosuuskuntien toimintaa lisätään samalla niiden toimijoiden määrää, jotka ratkovat työttömyyden ja syrjäytymisen ongelmia. Työosuustoiminta on kehittynyt, oikeudenmukainen ja työntekijää arvostava tapa synnyttää vaurautta ja jakaa sitä oikeudenmukaisesti. Tätä kautta työosuuskunnat voivat myös demokratisoida taloutta ja yritystoimintaa. Työosuuskunnan päämääränä on luoda ja ylläpitää kestäviä työpaikkoja. Työosuuskunta antaa työntekijöille mahdollisuuden demokraattisesti johtaa osuuskunta-yritystä sekä edistää paikallista ja alueellista kehitystä. Kertyneellä vauraudella voidaan parantaa myös osuuskunnan jäsenten elämänlaatua.”

Työosuuskunnat ovat tehokkaita toimijoita luomaan työttömille työpaikkoja ja siten kytkemään heidät mukaan työelämään. Yllämainittu julkilausuma pitääkin yhteiskunnan yleisenä etuna sitä, että hallitusohjelmiin kirjataan myös työosuuskuntien edistäminen ja kehittäminen. Näin eri maiden hallitukset voivat paremmin ratkaista työttömyyden ja eriarvoisuuden ongelmia. Valtiovallan on mahdollista tehdä työntekijöiden omistamasta osuuskunnasta todellinen, työllisyttä edistävä vaihtoehto.

4 SATAKUNTALAISET TYÖOSUUSKUNNAT

Satakunnassa toimii julkaisun kokoamishetkellä (syksy - talvi 2009) 21 työosuuskuntaa ja yksi kulttuuriosuuskunta. Osuuskunnat on esitelty perustamisvuosijärjestyksessä, vanhimmasta nuorimpaan. Osasta osuuskuntia oli tietoa saatavilla runsaasti, osasta taas hyvinkin suppeasti. Noin puolella tutkituista osuuskunnista on oma Internet-sivusto.

4.1 SATAOSAAJAT

Sataosaajat Osuuskunta on perustettu vuonna 1994. Osuuskunta on aina toiminut vakaasti, sillä on ollut tasainen liikevaihdon kehitys ja hyvä talous. Tuloksellisin vuosi on ollut tähän mennessä 1999, jolloin osuuskunta sai AAA-luokituksen. Sataosaajissa on 18 jäsentä, neljä koejäsentä ja kuusi työntekijää. Osuuskunta palvelee sekä yksityisiä henkilöitä että yrityksiä.

Sataosaajien toimialoihin kuuluvat koulutus- ja yrityspalvelut, sähkö- ja rakennuspalvelut, hyvinvointipalvelut ja käsityötuotteet. Monipuolinen toimialajakauma mahdollistaa palvelujen tarjoamisen hyvinkin joustavasti asiakkaan tarpeiden mukaan. Jäsenet toimivat yrittäjäasenteella ja osuuskunta hoitaa kaikki lakisääteiset työnantajakustannukset.

Koulutus- ja yrityspalvelut on järjestänyt parikymmentä osuustoimintayrittämisen kurssia ympäri Satakuntaa ja toteuttanut useita laajoja pienosuuskuntia tukevia hankkeita. Sen tarjoamiin palveluihin kuuluu koulutustoiminnan lisäksi yrityskauppakonsultointi, taloushallinnon ja markkinoinnin palvelut, isännöinti, työvalmennus ja kielipalvelut.

Viime vuosina sähkö- ja rakennuspalvelut ovat olleet merkittävä jäsenten työllistäjä. Palveluihin kuuluvat sähköasennusten suunnittelu- ja asennustyöt sekä korjausrakentaminen.

Hyvinvointipalvelu-toimiala tarjoaa kotipalvelua, luontaishoitoja ja liikuntapalveluita.

Käsityötuotteet työllistävät jäsenten lisäksi ammattilaisia, jotka haluavat luotettavan laskuttajan ja palkanmaksajan. Tuotteisiin kuuluvat hevosvarusteet, harmonikkahuolto ja puusepäntuotteet.

Sataosaajissa otetaan huomioon liiketoiminnan tavoitteiden lisäksi myös jäsenten hyvinvointi ja sosiaaliset tarpeet. Jäsenten välinen yhteistyö ja virkistäytyminen ja muut työkykyä ylläpitävät toimet kuuluvat oleellisena osana osuuskunnan toiminnan periaatteisiin. Jäsenet pitävät jatkuvasti ammattitaitoaan ajan tasalla.

Sataosaajat valittiin vuoden 2009 satakuntalaiseksi pienosuuskunnaksi. Perusteina mainittiin mm. liikevaihdon tasainen kehitys ja hyvä talous. Sataosaajissa panostetaan jäsenistön hyvinvointiin ja sosiaalisiin tarpeisiin. Jäsenet osallistuvat myös aktiivisesti osuuskuntien väliseen yhteistyöhön. Valinnan suoritti Ok-Verkko, joka on 2001 perustettu yhdistys. Yhdistyksen tarkoituksena on tukea satakuntalaisten osuuskuntien jäsenten tiedonsaantia, yhteistyöpyrkimyksiä ja verkostoitumista.

Ok-Verkko palkitsi Sataosaajat vuoden 2009 satakuntalaisena osuuskuntana. Vas. Sataosaajien hallituksen puheenjohtaja Ari Niemenmaa, toimitusjohtaja Tuula Merikivi, Ok-Verkon sihteeri Aino Puukka ja Ok-Verkon hallituksen puheenjohtaja Eino Katila.

Sataosaajat Osuuskunta
Teljänkatu 8, 28130 Pori
puh. (02) 6335 095
sähköposti: etunimi.sukunimi@sataosaajat.fi
www.sataosaajat.fi
Toimitusjohtaja Tuula Merikivi

4.2 RAUMAN RATKO

Rauman Ratko on vuonna 1996 perustettu rakennusliike. Rauman Ratkon toimialaan kuuluvat erilaiset rakennus- ja saneeraustyöt sekä niihin liittyvät sähkötyöt ja hallintopalvelujen myynti. Osuuskunnassa on jäseniä tällä hetkellä 11.

Rauman Ratkon henkilöstöön kuuluu mm. rakennusmiehiä, kirvesmiehiä, peltisepä/ilmastointiasentaja, kaksi rakennusinsinööriä ja sähköinsinööri. Yritys tarjoaa palvelujaan esimerkiksi uudisrakentamiseen, korjausrakentamiseen, perusrakentamiseen, pintaremontteihin, märkätilojen vedeneristykseen, kuntotarkastuksiin, vesivahinkojen korjauksiin sekä työnjohto- ja valvontapalveluihin. Rauman Ratko vuokraa työvoimaa myös muille yrityksille.

Rauman Ratko Osk
Satamakatu 9, 26100 Rauma
puh. (02) 8223 308
www.raumanratko.net
Toimitusjohtaja Risto Arponen

4.3 KANKAANPÄÄN TAITOTIIMI

Kankaanpään Taitotiimi Osuuskunta perustettiin vuonna 1997. Yrityksen nykyinen jäsenmäärä on kymmenen.

Kankaanpään Taitotiimin toiminnan rungon muodostaa rakennusosasto. Rakennusosaston töitä voi nähdä esimerkiksi Porissa (seurakuntien palvelukeskuksen rappaus ja maalaus, Mikonkadun monitoimikeskuksen julkisivurappaus) ja Kankaanpäässä (Musiikkiopiston ja Vihteljärven koulun ulkoseinärappaukset). Rakennusosasto on tehnyt myös paljon omakotitalojen rappauksia ja sisätöitä. Osuuskunnassa toimii myös hieroja ja luontaishoitaja sekä keraamikko.

Kankaanpään Taitotiimi valittiin keväällä 2004 vuoden satakuntalaiseksi osuuskunnaksi. Valinnan perusteluina olivat mm. yrityksen hyvä maine sekä vireä rakennusryhmä, jolla on rohkeutta ottaa astaan isojakin projekteja. Osuuskunta osaa yhdistellä erilaisia toimintoja ja hoitaa taloutensa hyvin. Valinnan teki Satakunnan pienosuuskuntien yhdistys Ok-Verkko ry.

Porin Karjarannassa sijaitsevan Jokiportin ulkosivumaalaus ja rappaus ovat Kankaanpään Taitotiimin tekemiä.

Kankaanpään Taitotiimi Osuuskunta
PL 143, 38700 Kankaanpää
Käyntiosoite: Rautatienkatu 22
puh. (02) 5787 080 tai 040 538 7200
sähköposti:
taitotiimi@kankaanpaantaitotiimi.fi
www.kankaanpaantaitotiimi.fi
Hallituksen puheenjohtaja
Pentti Katajisto

4.4 RAUMATIIMI YRITYSPALVELU

Raumatimi Yrityspalvelu on kymmenen eri alan ammattilaisen vuonna 1997 perustama pienosuuskunta. Nykyinen jäsenmäärä on 20. Raumatimi Yrityspalvelu tarjoaa jäsentensä osaamista ja ammattitaitoa pääosin muille ALV-velvollisille yrityksille. Vuoden 2007 liikevaihto oli 360 000 euroa.

Raumatimin pääalana ovat teollisuuteen liittyvät suunnittelua ja projektinhoitoa sivuavat tehtävät, jotka keskittyvät Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueelle. Lisäksi osuuskunta tarjoaa kielenkääntämis- ja mainontapalvelua sekä pienrakennusten arkkitehtisuunnittelua.

Raumatimi toimii vuokratyöperiaatteella tukeutuen yrittäjäasenteella toimivien jä-

sentensä tarjoamiin palveluihin. Jäsenet toimivat pääosin asiakasyrityksen työnjohdon alaisuudessa ja sen laitteilla ja neuvottelevat ja hinnoittelevat työnsä itsenäisesti asiakasyrityksen kanssa, joka saa laskun tehdystä työstä. Yritys saa näin yhdellä laskulla haluamansa palvelun. Työntekijät ovat koko ajan työsuhteessa Raumatiimiin, vaikka tekevät työtä eri asiakkaille. Raumatiimi hoitaa ALV-, TyEl-, sotu-, vero- ym. työnantajavelvoitteet.

Raumatiimi Yrityspalvelu valittiin vuoden 2007 satakuntalaiseksi pienosuuskunnaksi. Perusteina olivat mm. silloin kymmenvuotiaan Raumatiimin aktiivinen toiminta Raumalla seudun yrityksiä palvellen. Osuuskunta on koko toimintansa ajan toiminut hyvin vakaasti.

Raumatiimi sai tunnustuksen vuoden 2007 satakuntalaisena yrityksenä. Kunniakirjan ja kukat ojensivat Ok-Verkon puheenjohtaja Eino Katila (vas) ja toimistonhoitaja Elina Hesso Raumatiimin hallituksen jäsenelle Mira Vesteriselle ja hallituksen puheenjohtajalle Arto Mäki-Vauriolle.

Raumatiimi Yrityspalvelu Osk
Paroalhonkatu 10, 26660 Rauma
puh. (02) 8222 086
sähköposti: email@raumatiimi.com
www.raumatiimi.com
Hallituksen puheenjohtaja Arto Mäki-Vaurio

4.5 ULVILAN OSUMA

Uvilan Osuma Osuuskunta perustettiin vuonna 1997. Jäseniä osuuskunnassa on tällä hetkellä noin 15.

Uvilan Osuma on monialaosuuskunta, joka tarjoaa palveluja rakentamisen, isännöinnin, taloushallinnon, kodinhoidon, hieronnan sekä pianon- ja kitaransoiton opetuksen aloille. Suurin toimiala on rakennus ja remontointi, joka työllistää tarvittaessa myös osuuskunnan ulkopuolisia tekijöitä. Rakennusosasto tekee runsaasti pieniä urakoita valtion yritysille ja yksityisille.

Uvilan Osuma valittiin vuoden 2006 Satakunnan vuoden osuuskunnaksi. Valinnan perusteluna oli se, että osuuskunta oli vuosien kuluessa onnistunut nostamaan profiiliaan säilyttäen entiset hyväksi koetut toimintamuotonsa. Osuma sai kiitosta myös siitä, että sen jäsenet kouluttavat itseään ja osallistuvat ahkerasti osuuskuntien yhteistoimintaan.

Osuman toimisto on Ulvilan Friitalassa. Osuuskunnan toiminta-alueena on koko Satakunta ja rakennustöitä voi olla maakunnan ulkopuolellakin.

Uvilan Osuman jäseniä syyskokouksessaan 2009, takarivissä vas. Eino Katila, Pirjo Lahdenranta, Marja Rantanen ja Seppo Santa-Nokki, eturivissä Mirja Viitanen, Matti Nurmi ja Veikko Virta.

Uvilan Osuma
Friitalantie 11 A 24, 28400 Ulvila
puh. (02) 5380 877
www.ulvilanosuma.fi
Toimitusjohtaja Eino Katila

4.6 SATAKUNNAN RATKO

Osuuskunta Satakunnan Ratko on perustettu vuonna 1997 Porissa. Yrityksessä on 13 jäsentä, jotka tarjoavat palvelujaan asuin- ja muiden rakennusten rakentamiseen ja saneeraukseen.

Osuuskunta Satakunnan Ratko
Peräsimente 13, 28200 Pori
puh. (02) 641 5171, 050-5727 927
sähköposti: ratko@pp.inet.fi
Toimitusjohtaja Mikko Harju-Keturi

4.7 SATATUULI

Satatuuli perustettiin vuonna 1997. Osuuskunnassa on tällä hetkellä kahdeksan jäsentä.

Yritys tarjoaa laajalti palveluja monelle toimialalle: luonto- ja elämysmatkailuun, siivoukseen ja kotipalveluihin sekä tietotekniikkaan liittyviin asennuksiin, ylläpitoon ja neuvontaan. Satatuuli vuokraa myös osaajia tuntiveloituksella metalli-, puu- ja prosessiteollisuuteen hoitamaan mm. revolverisorvausta, teollisuustöitä, metalliteollisuuden alihankintatöitä sekä esimerkiksi jasuk -erikoisruuveja suurkeittiöihin. Erikoisuutena palvelutarjonnassa voitaneen mainita Morse-avaimet radioamatööreille sekä italialaisen pallopelin Tamburellon opetus ja ohjaus.

Siivous- ja kotipalveluihin kuuluvat siivouksen lisäksi pihatyöt, kodin pikkuremontit ja muissa kodin askareissa avustaminen. Tietotekniikkapuolella Satatuuli tarjoaa apuaan Unix-, Linux- ja Windows-järjestelmien asennukseen ja ylläpitoon, kuten myös järjestelmien koulutukseen.

Palveluihin kuuluvat myös virustorjuntaohjelmien asennus, virusten ja haittaohjelmien poisto sekä PkLasku-laskutusohjelman ja verkkosivusto-ohjelman myynti, asennus ja käyttöopastus.

Osuuskunta Satatuuli
Teljänkatu 8 C, 28130 Pori
puh. (02) 641 4174, 0400 862 178
sähköposti: irmeli.mannila@satatuuli.fi
www.satatuuli.fi
Toimitusjohtaja Irmeli Mannila

4.8 TAITOKIPINÄ

TaitoKipinä on vuonna 1998 perustettu Rauman talousalueella toimiva yritys. TaitoKipinän jäsenet työskentelevät lähinnä toimisto- ja opetustehtävissä asiakasyrityksissä tai sopimuksen mukaan myös etätyönä.

TaitoKipinä
Kaivopuistontie 1, 26100 Rauma
puh. 0400 640 897 (klo 9-15)
sähköposti: info@taitokipina.net
www.taitokipina.net
Toimitusjohtaja Tiina Lietzén

4.9 BURRATEX

Raumalla toimiva Burratex perustettiin vuonna 1998. Jäseniä osuuskunnassa on tällä hetkellä yhdeksän. Burratexin toimialaa ovat ompelualan alihankintatyöt, vaatesarjat, verhot, kenkien suunnittelu sekä muut Tevanake (tekstiili, vaatetus, nahka, kenkä) -teollisuuden piiriin kuuluvat tehtävät.

Burratex Osk
Karjalankatu 18, 26100 Rauma
puh. (02) 822 6046
Toimitusjohtaja Tuija Virtanen

4.10 MARKKINOINNIN SATAVERKKO

Osuuskunta Markkinoinnin Sataverkko on perustettu vuonna 1998 Harjavallassa. Osuuskunnassa on seitsemän jäsentä ja sen toimialana ovat muuttokuljetukset ja muut muuttoihin liittyvät palvelut .

Osuuskunta Markkinoinnin Sataverkko
Teollisuuskatu 20, 29200 Harjavalta
puh. 0400 824 813
Toimitusjohtaja Veli-Matti Kava

4.11 LÄNSI-SUOMEN KAUPPAHUONE

Länsi-Suomen Kauppahuone on vuonna 1998 Porissa perustettu osuuskunta, jossa on seitsemän jäsentä.

Länsi-Suomen Kauppahuoneen toimialaan kuuluvat liikkeenjohdon kehittämispalvelut, konsultointi, markkinatutkimus, elämys- ja virkistysuunnittelu sekä tuotemerkkinointi.

Osk Länsi-Suomen Kauppahuone
Satakunnankatu 33-35 A, 28130 Pori
puh. (02) 641 0041, 040 769 1427
Toimitusjohtaja Mikaela Takala

4.12 NIITTYVILLA

NiittyVilla on sosiaali- ja terveysalan yritys, joka tuottaa hyvinvointipalveluja sekä julkiselle sektorille että yksityisille. Palveluihin kuuluvat asumispalvelut mielenterveyskuntoutujille, kotisairaanhoido ja hierontapalvelut. Niittyvilla perustettiin vuonna 1998 ja siinä on seitsemän jäsentä.

Pienkoti NiittyVilla sijaitsee Porin Pietniemessä noin 10 kilometrin päässä keskustasta. 1950-luvulla rakennettu edustuskoti kunnostettiin vuonna 1998 ympärivuorokautista tuettua asumista tarvitsevien mielenterveyskuntoutujien kodiksi. Henkilökunta on läsnä pienkodissa ympäri vuorokauden ja siellä toteutetaan omahoitajajärjestelmää. Niittyvillassa lähdetään liikkeelle siitä, että jokaiseen asukkaaseen, hänen arvoihinsa ja tapoihinsa tutustutaan hyvin. Kuntouttavaan työotteeseen kuuluu, että talossa tehdään yhdessä kaikki kodin askareet ja että jokaisen erityistarpeet huomioidaan ja hänen osaamistaan tuetaan.

Pienkoti NiittyVilla tekee aktiivista yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa ja kouluttaa henkilöstöään muun muassa eri hankkeiden ja projektien avulla. Tällä hetkellä se on mukana työhyvinvointia ja liiketoimintaosaamista käsittelevissä hankkeissa.

NiittyVillan kotisairaanhoido sisältää asiakkaan luona suoritettavat hoitotoimenpiteet. Palveluihin kuuluvat mm. veri- ja virtsanäytteiden otot kotona ja niiden toimitukset laboratorioon, verenpaineen, verensokerin ja hemoglobiinin mittaukset, haavahoidot, korvahuuhtelut ja injektion pistäminen. Hierontapalvelussa tarjotaan klassisen hieronnan ja jäsenkorjauksen lisäksi shinkei -hieronta.

Niittyvilla valittiin vuoden 2005 parhaaksi satakuntalaiseksi osuuskunnaksi. Valintaperusteita oli useita. Osuuskunnan liiketoiminta oli vakaata ja talous hyvässä kunnossa. Jäsenistön vaihtuvuus oli pientä ja yhteistyö hyvää. Pienkoti on myös tarjonnut hyvän työyhteisön sekä työntekijöille että usealle harjoittelijalle. Niittyvilla on osallistunut moniin kehityshankkeisiin ja pitää huolta jäsentensä koulutuksesta ja työnohjauksesta.

NiittyVilla Pienkoti
Vanha Raumantie 362, 28600 Pori
puh. (02) 637 8633 tai 050 365 8025
sähköposti: niittyvilla@niittyvilla.fi
www.niittyvilla.fi

Pienkoti NiittyVillassa tuetaan mielenterveyskuntoutujien toipumista rauhallisessa asuinympäristössä. "Olet meillä turvassa, omana itsenäsi, iloinesi ja murheinesi. Täällä me sinusta välitämme, ihmisenä arvostamme", sanotaan Niittyvillan nettisivuilla.

4.13 RAUMAN KULTASIIPPI

Rauman Kultasiipi on perustettu vuonna 2000. Yritys tarjoaa hoiva-alan ja siivouspalveluja lähinnä Rauman talousalueella. Tarjottavia palveluja ovat mm. asiointit, ruoanlaitto, ulkoiluttaminen, saunottaminen, kylvettäminen sekä siivoukset ja ikkunanpesut kodeissa ja yrityksissä. Osuuskunnan jäsenmäärä on tällä hetkellä yhdeksän.

Rauman Kultasiipi Osk
Kaivopuistontie 1, 26100 Rauma
puh. (02) 533 6540, 040 729 0022
sähköposti: rauman.kultasiipi@luukku.com
Hallituksen puheenjohtaja Pia Parantainen

4.14 SILLA-ART

Silla-Art Osk perustettiin Porissa vuonna 2003. Sen toimialaa ovat sisustustekstiilien valmistus sekä erilaiset käsi- ja taideteollisuuden tuotteet. Silla-Artissa on seitsemän jäsentä.

Silla-Art auttaa, neuvoo ja palvelee kaikessa kudontaan liittyvässä. Yritys valmistaa tilaustyönä mm. ryijyjä, seinätekstiilejä, mattoja ja shaaleja. Tarvittaessa jäsenet opas-

tavat asiakkaita itsenäisessä työskentelyssä esimerkiksi Kaanaan toimipisteen kangaspuiden käytössä. Silla-Artin valikoimiin kuuluu myös lanka- ja kudontatuotteita.

Silla-Art tarjoaa myös rakennus- ja remontointipalveluja.

Silla-Art Osk
Hattaratie 2, 28200 Pori
puh. 040 522 5385
sähköposti:
eva.grohn@dnainternet.net
www.taitajat.fi/sa
Toimitusjohtaja Eva Gröhn

Silla-Artin valmistama vihkiryijy ”Yhteinen taival”

4.15 LSL EEMELI

Yksityinen lastensuojelulaitos Eemeli avasi ovensa marraskuussa 2003 Harjavallassa. Osuuskunnassa on seitsemän jäsentä.

Eemeli tarjoaa kodin 12 huostaanotetulle tai muulla tavoin sijaishuoltoa tarvitsevalle 10-18-vuotiaalle lapselle ja nuorelle. Asuminen Eemelissä perustuu säännöllisiin elämäntapoihin sekä koulunkäynnin, tärkeiden ihmissuhteiden ja vapaa-ajan harrastusten tukemiseen ja turvaamiseen. Lähtökohtana on, että peruskouluikäinen käy koulua kodin ulkopuolella, mutta tarvittaessa opintoja voi suorittaa erityistuella Eemelin kotikoulutiloissa.

Eemelin palvelut keskittyvät erilaisiin kasvatukseen, hoito- ja kuntoutusmenetelmiin. Toiminnan tavoitteena on yksilöllisen hoidon sekä omahoitajajärjestelmän avulla parantaa lasten ja nuorten sosiaalista selviytymistä ja hyvinvointia.

Vuonna 2007 lastensuojelulaitos Eemeli avasi vastaanottokodin Harjavallassa. Vastaanottokoti tarjoaa päivystysluonteisia ja akuutteihin tilanteisiin liittyviä lyhyitä hoitajaksoja 0-17 -vuotiaalle lapsille. Eemelin Vastaanottokodilla on valmius ottaa lapsi sisään tunnin varoitusajalla. Paikkoja on kuusi, joista kaksi on sisaruspaikkoja. Vastaanottokodilla on myös mahdollisuus järjestää lyhyitä kuntoutusjaksoja. Henkilökunta koostuu sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan ammattilaisista.

Lsl Eemeli
Satakunnantie 93, 29200 Harjavalta
puh. toimisto 044 574 6363
sähköposti: eemeli@lsl-eemeli.fi tai etunimi.sukunimi@lsl-eemeli.fi
www.lsl-eemeli.fi
Toimitusjohtaja Jaana Laurén

4.16 SATASETTI

Satasetti Sata-Hämeen hoiva- ja kotityöpalveluosuuskunta aloitti toimintansa vuonna 2003 Kankaanpäässä. Osuuskunnassa on 12 jäsentä. Toiminta painottuu kotipalveluihin etenkin ikääntyneille ja vammaisille.

Torikatu 13, 38700 Kankaanpää
puh. 044 577 2115
Toimitusjohtaja Eino Hyvölä

4.17 DEPICTUM

Depictum perustettiin Porissa vuonna 2005. Osuuskunnassa on tällä hetkellä yhdeksän jäsentä ja kymmenes oli juuri liittymässä joukkoon tätä tutkimusta tehtäessä.

Depictum on käännöspalveluihin, teknisen dokumentoinnin palveluihin, graafisiin palveluihin ja yritysviestinnän palveluihin keskittynyt yritys. Osuuskunnan asiakkaina on useita kotimaisia ja ulkomaisia yrityksiä eli Depictum on kansainvälisesti toimiva sähköisiä palveluja tuottava yritys.

Depictum tarjoaa palvelujaan suomi-englanti-suomi -käännöstöihin. Palvelutarjontaan kuuluvat mm. seuraavat käännöslajit: auktorisoidut käännökset, ohjelmistot ja käyttöohjeet, web-sivustot, av-viestintä, lääketieteelliset materiaalit, sopimukset, EU-rahoitusha-

Depictumin aktiivisia jäseniä (vas) kääntäjä ja lokalisointiasiantuntija Sami Luusalo, kuvittaja/graafikko Tea Söderlund, yritysviestinnän asiantuntija Eeva Ylänen, kääntäjä/tekninen dokumentoija Minna Luusalo sekä auktorisoitu kääntäjä ja lokalisointiasiantuntija Ari Rotonen.

kemukset ja -raportit, tekniikan alan tehtävät, markkinointimateriaalit sekä pelit.

Osuuskunnan dokumentointiasiantuntijat ovat erikoistuneet teknisen dokumentoinnin sisällöntuotantoon. Palveluihin kuuluvat mm. käyttöoppaat ja käsikirjat, tekninen dokumentaatio ja sen ylläpito, online-ohjeet, koulutusmateriaalit sekä wiki-perustainen tiedonjakojärjestelmä liiketoiminnan tueksi.

Graafiset palvelut sisältävät mm. julkaisujen ja esitteiden taittopalveluja, kuvituksia, yritysten yleisilmeen ja esitteiden suunnittelua, sisustuksellisia kuvataidetoita ja lakisäästeisten yritysjulkaisujen sisällöntuotantoa, esim. EU-materiaalin tuotantoa.

Depictum Osk
Varvinkatu 25, 28100 Pori
puh. 050 350 5926
www.depictum.com
Hallituksen puheenjohtaja Minna Luusalo

4.18 MOTERA

Motera Osuuskunta perustettiin vuonna 2006 Porissa. Yrityksessä on tällä hetkellä kymmenen jäsentä, jotka edustavat eri tekniikan aloja.

Moteran toimialaan kuuluvat mm. sähkö- ja lämpöpumppuasennukset, antenni- ja telejärjestelmät, kaapeloinnit sekä erilaiset IT-ylläpidot, kuten Linux- ja Windows-palvelimet, verkot, palomuurit sekä xen-virtualisointi ja -ryvästys.

Monialaosuuskunta Motera
Teljänkatu 8 D 1, 28130 Pori
puh. 040 412 6561
sähköposti:
kari.sinivaara@motera.fi
www.motera.fi
Toimitusjohtaja Kari Sinivaara

*Moteran Kari Sinivaara asentamassa
ilmalämpöpumppua omakotitaloon Ylöjärvelle.*

4.19 NYFYIIKI

Nyyfiiki Kulttuuriosuuskunta on perustettu Porissa vuoden 2006 syksyllä. Osuuskuntaan kuuluu kymmenen tiede- ja kulttuurialan moniosaajaa.

Nyyfiiki Kulttuuriosuuskunta on satakuntalaisena yrityksenä ainoa laatuaan. Nyyfiiki keskittyy monipuolisesti kulttuurin tutkimukseen ja tuotteistamiseen. Osuuskunnan jäsenet haluavat oman työnsä kautta osaltaan tukea paikallisen kulttuuriperinnön säilymistä.

Nyyfiikin toimialaan kuuluvat erilaiset tutkimukset, historiateosten ja historiikkien koaamiset, maisema- ja rakennushistorialliset selvitykset, kurssit ja luennot, näyttelyt, kulttuurimatkat ja -tapahtumat sekä käännös- ja toimitustyöt.

Nyyfiiki voitti Porin Yrittäjänaiset ry:n Unelma Idea –kilpailun vuonna 2007. Perusteina valintaraati mainitsi, että osuuskunta yritysmuotona edustaa uudenlaista toimintaa sekä mahdollistaa laajan ja monipuolisen osaamisen tarjoamisen, kun mukana on kymmenen henkilöä. Lisäksi osuuskunnalla on liityntä akateemiseen yrittäjyyteen ja taustalla on myös aiempaa liiketaloudellista osaamista.

Nyyfiikiläiset (vas) Anu Tuominen, Heidi Helkiö-Mäkelä, Eeva Sinerjoki, Päivi Elonen, Heli Keski-Äijö, Anu Lankinen, Outi Lähteenlahti, Siiri Juusti, Jonna Suominen ja Päivi Lahdelma.

Nyyfiiki Kulttuuriosuuskunta
Tuorsniementie 429, 28600 Pori
puh. 044 547 5679
sähköposti: etunimi.sukunimi@nyyfiiki.fi
www.nyyfiiki.fi
Toimitusjohtaja Eeva Sinerjoki

4.20 WEWORRY

WeWorry Osk perustettiin Porissa vuonna 2007. Osuuskunnassa on tällä hetkellä kahdeksan jäsentä.

WeWorry toimii monella alalla. Palveluja tarjotaan mm. alihankintaan, remonttiin, tutkimukseen, koulutukseen ja valvontaan. WeWorry tekee myös asiakkaan mukaan räätälöityjä hoito- ja ylläpitosopimuksia, jotka voivat olla hoito-, huolto- tai tarkistuspalveluja miltä toimialalta tahansa. Erikoisuutena voidaan mainita tilauspurjehdukset kahdeksanmetrisellä Dione-purjealuksella.

Vuoden 2010 suunnitelmissa WeWorryssa on julkaista joitakin uusia palvelu- ja tuotteita sekä kartoittaa tarkemmin joitakin uusia liiketoiminta-alueita, joilla osuuskunnan olisi mahdollista toimia. Myös markkinointiin tullaan panostamaan selkeästi enemmän vuonna 2010.

Kuten osuuskunnan nimestäkin voi päätellä, WeWorry haluaa huolehtia asiakkaidensa puolesta. Osuuskunnan jäsenet haluavat palvella useaa ryhmää: auttaa liiallisen työtaakan rasittamia yksityishenkilöitä, tarjota työtä työttömille ja hankkia vastuuntuntoisia tehtävien suorittajia yrityksille.

WeWorry Osk
Kappalemaantie 8, 28800 Pori
Hallituksen puheenjohtaja
Turo Wilén
puh. 0600 396 611
sähköposti: weworry@weworry.fi
www.weworry.fi

Turo Wilén uskoo tulevaisuudessa olevan kysyntää etenkin hoiva- ja hoitopuolen palveluista, joita WeWorry kartoittaa vuonna 2010 mahdollisen yhteistyökuvion löytämiseksi.

4.21 VILLILÄ KORPORAATIO

”Tasaisen maaston, vuolaana virtaavan Kokemäenjoen kupeesta nousi kahdeksan viisasta tietäjää, jotka päättivät perustaa kehdon luovuudelle.” (Villilä Korporaation nettisivut)

Kesällä 2009 aloitti toimintansa av-alan yritys Villilä Korporaatio Osuuskunta. Yritys koostuu kolmesta yhtiöstä, Focus, Hotdog Crew ja Luvia Films sekä muutamasta freelancer-toimittajasta, jotka päättivät yhdistää osaamisensa.

Villilä Korporaatio tuottaa mainoselokuvia sekä musiikki- ja yritysesittelyvideoita. Näiden lisäksi osuuskunta tarjoaa paljon muita audiovisuaalisia palveluja ja tuotteita. Tilaustöiden ohella yritys tuottaa omia tuotantojaan, esimerkiksi lyhytelokuvia, videotaitetta sekä muita tuotantohankkeita.

Villilä Korporaation jäseniä Kalamies-lyhytelokuvan kuvauksissa marraskuussa 2009.

Villilä Korporaatio Osuuskunta
Villiläntie 1, 29250 Nakkila
Hallituksen puheenjohtaja Reetta Hietala
puh. 0400 761 677
sähköposti: info@villilakorporaatio.com
www.villilakorporaatio.com

4.22 KALLO WORKS

Uusin tulokas satakuntalaisten työosuuskuntien joukossa on syksyllä 2009 toimintansa aloittanut Kallo Works Osk. Osuuskunnassa on seitsemän jäsentä, jotka ovat Poriin kotiutuneita kulttuurituotannon, visuaalisen ja media-alan moniosaajia. Jäsenistössä on niin opiskelijoita, vastavalmistuneita kuin jo pidempään työelämässä mukana olleita.

Kallo Works tuottaa tapahtumia, verkkopalveluja sekä kuvallista ja sanallista viestintää. Asiakaskuntaa osuuskunnan jäsenet hakevat muun muassa kunnista, yrityksistä ja kulttuurikentältä.

Tulevaisuudessa etenkin sosiaalinen media on tärkeä Kallo Worksin markkinointikanaava. Osuuskunta aikoo mennä mukaan ainakin Facebookiin ja Twitteriin. Ensi vuoden tavoitteisiin kuuluu myös pyrkimys työllistää pari kolme osuuskuntalaista päätoimisesti. Sen lisäksi osuuskunta hakee riveihinsä uusia jäseniä ja etsii toimitiloja.

Osuuskunnan nimi kuvastaa Porin Mäntyluodossa sijaitsevaa Kallon saarta ja ihmisen luomistyön keskusta. "Kallo on kaunis, karhea, luja ja elävä. Kallon määrätietoiset sääolosuhteet ja äärimmäisyys innoittavat Kallo Worksin tekijöitä", kerrotaan osuuskunnan nettisivuilla. Kuva Eija Mettovaara, Kallo Works Osk.

Kallo Works Osk
Kiertokatu 18 A 42, 28130 Pori
puh. 040 735 3972
sähköposti: annukka.tuppurainen@kallo.fi tai kallo@kallo.fi
www.kallo.fi
Toimitusjohtaja Annukka Tuppurainen

5 TULEVAISUUDEN NÄKYMIÄ SATAKUNNASSA JA MUUALLA

Miltä näyttää osuustoiminnan ja työosuuskuntien tulevaisuus Satakunnassa ja Suomessa yleensä? Miten tutkimushetkellä vallitseva taloudellinen laskukausi vaikuttaa satakuntalaisiin osuuskuntiin – vai vaikuttaako mitenkään? Tätä kysyttiin tutkituilta osuuskunnilta sähköpostitse parilla kysymyksellä: 1) Miten vallitseva lama on vaikuttanut osuuskuntanne toimintaan? 2) Millaisena näette osuuskuntanne tulevaisuuden? Jatkatteko entiseen malliin vai panostatteko uusille aloille?

5.1 OSUUSKUNTIEN KOMMENTTEJA

Vastaukset osuuskunnille osoitettuun kyselyyn näyttäisivät todistavan sen, että jopa taloudellisen taantumien tai laman aikana osuuskunnat pärjäsivät. Laman vaikutukset ovat olleet yleensä vähäiset tai olemattomat. Ainoastaan rakennusalan toimijoiden työhön lama näyttäisi vaikuttavan hieman enemmän. Toisaalta rakennuspuolellakin uskotaan vahvasti kysynnän taas kasvavan kevättä kohti.

”Joillakin yksittäisillä asiakkailla on ollut laman aiheuttamia taloudellisia vaikeuksia, mutta kokonaisuutena vaikutus on vähäinen”, todetaan yhdestä osuuskunnasta ja samanlainen tilanne tuntuu olevan monella muullakin. Hyvänä puolena taantumassa pidetään sitä, että sen aikana on paremmat mahdollisuudet saada uusia ammattitaitoisia jäseniä. Omaan aktiivisuuteen panostetaan nyt osuuskunnissa entistä enemmän, mikäli luontainen kysyntä on heikentynyt. Osuuskuntien talous tuntuu suurimmaksi osaksi olevan niin vakaa, että nykyinen taantuma ei sitä heilauta. Joissakin osuuskunnissa on täystyöllisyys eikä enempää töitä pystytä ottamaan.

Tulevaisuuteen osuuskunnissa suhtaudutaan hyvin valoisasti. Joissakin osuuskunnissa harkitaan tarvittaessa myös suuntautumista uusille liiketoiminta-alueille ja jopa ulkomaille. Taloudellisen tilanteen mahdollisesti aiheuttama hiljaiselo hyödynnetään kehittämällä osuuskuntien palveluja ja markkinointia. Joissakin osuuskunnissa harkitaan toiminnan laajentamista ja uusien jäsenien ottamista mukaan osuuskuntaan. Osa osuuskunnista jatkaa nykyisillä toimialoillaan, jotka ovat osoittautuneet menestyksellisiksi.

Palvelujensa ja toimintansa markkinoimiseksi paikallisten työosuuskuntien kannattaisi panostaa nettinäkyvyyteensä. Hyvien kotisivujen avulla tavoitetaan uusia asiakkaita ja uusia markkinoita. Osalla satakuntalaisista osuuskunnista on hienot nettisivut, joilta löytyy runsaasti tietoa palveluista, henkilöistä ja yhteystiedoista. Osalla osuuskunnista nettisivuja tulisi kehittää asiakasystävällisemmiksi. Tutkituista 22 osuuskunnasta kuudella ei ole kotisivuja lainkaan. Myös kotisivujen päivittämisessä kannattaa olla aktiivinen. Samanlaisena koko ajan pysyvät kotisivut eivät anna kovin positiivista kuvaa yrityksen vireydestä ja toiminnasta.

Kotisivut voivat olla myös yksinkertaiset eli niillä kerrotaan yrityksen perustiedot, tarjottava palvelu- tai tuotevalikoima sekä kaikkein tärkeimpänä: yrityksen yhteystiedot. Nykyaikaan kuuluu, että sivulta löytyy henkilö, johon ottaa yhteyttä (usein osuuskunnan

toimitusjohtaja) sekä hänen puhelin- ja sähköpostiosoitteensa. Tällaisia sivuja ei tarvitse kovin usein päivittää.

Jos halutaan kertoa laajemmin osuuskunnan toiminnasta, voidaan sivuilla kertoa osuuskunnan historiasta, ajankohtaisista uutisista, osuuskunnan koko henkilöstöstä yhteystietoineen, yksityiskohtaisempaa tietoa palveluista ja/tai tuotteista, erilaista kuvamateriaalia sekä mahdollisten esitteiden pdf-versioita. Kannattaa etenkin muistaa, että kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa; kuvien valinnassa kannattaa siis käyttää harkintaa.

Nettisivut eivät sinällään välttämättä riitä, vaan potentiaalisten asiakkaiden pitää myös löytää ne. Yksi parhaimmista keinoista on sivujen suunnittelu sellaiseksi, että hakukoneet löytävät ne helposti. Tätä sanotaan hakukoneoptimoinniksi (Search Engine Optimization, SEO), jonka tavoitteena on saattaa sivut tiedoksi ja kiinnostaviksi sellaisille ihmisille, yhteisöille ja yrityksille, joita osuuskunta haluaa asiakkakseen. Internetin käyttöön liittyvät tutkimukset kertovat selkeää kieltään; jopa yli 80 % nettisivustoille tulijoista tulee erilaisten hakupalvelujen kautta. Valtaosa käyttäjistä ei tutustu hakukohteisiinsa kuin (nykyisin etenkin Googlen) tuloksien ensimmäiseltä sivulta. Osuuskunnankin tavoitteena tulisi siis olla päästä hakupalvelun ensimmäiselle sivulle ja mielellään hakutulosten kärkeen.

Miten se siis tehdään – miten päästään Google-haun ensimmäiselle sivulle ja siitä vielä ensimmäiseksi hauksi? Haut perustuvat siihen, että äärimmäisen nopeat hakurobotit etsivät www-sivuilta erilaisia termejä (hakusanoja) ja näiden erilaisia yhdistelmiä (fraaseja); ne siis etsivät tekstiä. Tämän takia yksi tärkeimmistä perussäännöistä on tehdä sivut sellaisiksi, että niissä on ruokaa roboteille: selkein sanoin sitä, mitä on tarjolla. Tässä julkaisussa ei ole tarkoituksena syvemmin perehtyä hakukoneoptimointiin. Siihen on olemassa useita oppaita ja niitä löytyy myös Internetin kautta.

5.2 YLEISIÄ NÄKYMIÄ SUOMESSA

Kansainvälistä Osuustoimintatutkimuksen Päivää 2009 vietettiin syyskuussa Helsingissä. Seminaari oli samalla juhlaseminaari suomalaisen osuustoiminnan täyttäessä 100 vuotta. Seminaarin aiheena oli osuuskuntien kilpailukyky muuttuvassa liiketoimintaympäristössä. Tilaisuudessa pohdittiin, miten osuuskunnat menestyvät taloudellisessa kriisissä. Monet uskovat, että osuuskunnat saattavat jopa vahvistaa asemiaan kriisin kestäessä. Toisaalta myös osuuskuntien on välttämätöntä tarkistaa liiketoimintastrategioitaan, jotta se selviäisivät kriisistä menestyksellä.

Osuustoiminnan kehittäjien juhlaseminaarissa syyskuussa 2009 oli aiheena pienosuuskunnan johtaminen. Pekka Pättiniemi (Pättiniemi, Paasitorni Helsinki 30.10.2009) käsitteli puheenvuorossaan pienosuustoiminnan haasteita ja menestystekijöitä.

Pienosuustoiminnan haasteita ovat

- yrityksen toiminnan ja talouden suunnittelemattomuus
- toimintaa ei kehitetä jatkuvasti

- johtamisen ja yhteistyön ongelmat
- henkilöstöomisteisuutta tuntevien ja ymmärtävien johtajien puute
- jäsenistöllä ei ole yritystoiminnan perustietoja ja -taitoja, työntekijäasenteet
- taloudellinen ja rahoituksellinen heikkous.

Pienosuuskunnan menestystekijöiksi Pättiniemi kirjaa seuraavat:

- selkeät tavoitteet
- jäsenten motivaatio
- jäsenten sitoutuminen
- yrittäjähanteen mukainen toiminta, aktiiviset asiakassuhteet
- omakohtaisuus – osuuskunnan toiminta koetaan omaksi toiminnaksi
- tehtävien oikeudenmukainen jakautuminen
- yhteistoimintaa korostava toimintatapa
- suunnitelmallinen pyrkimys liiketoiminnan tehokkuuteen
- keskinäisen luottamuksen ilmapiiri osuuskunnassa
- jatkuvan oppimisen tärkeys toimintaympäristön muutosten hallitsemiseksi
- jatkuva informaatio- ja kommunikaatiokanavien etsiminen yrityksen sisällä ja ulospäin.

Kaupparekisterin mukaan osuuskunnan joutuminen konkurssiin on erittäin harvinaista. Osuuskunta onkin osoittautunut tällä vuosikymmenellä noin 29 kertaa osakeyhtiötä kestävämmäksi, kun mittarina käytetään konkurssien määrää. Osuustoiminta-lehti on analysoinut vuodesta 2003 alkaen kaikki osuuskuntia kohdanneet konkurssit, joita on sattunut vain seitsemän syksyyn 2009 mennessä.

Vuosina 2003–2008 konkurssiin joutui Suomessa yhteensä 9 855 osakeyhtiötä ja vain seitsemän osuuskuntaa. Tilastoitujen kuuden vuoden aikana konkurssiin päätyi vuosittain 0,86 prosenttia osakeyhtiöistä, mutta osuuskunnista vain 0,03 prosenttia. Osuuskuntien konkurssit ovat vähentyneet, päinvastoin kuin osakeyhtiöiden, joiden konkurssimäärät ovat selvästi nousseet. Yksi tärkeä tekijä osuuskuntien vähäiseen konkurssimäärään lienee se, että osuuskunnat ovat pystyneet jakamaan liiketoiminnan riskit tehokkaammin kuin muut yritysmuodot. Jo aiemmin on selkeästi todettu, että osuuskunnat myös jakavat tuloksen tehokkaammin ja selvästi laajemmalle kuin pääomayhteisöt.

Yleinen huolenaihe Suomessa tällä hetkellä on aloittaneiden yritysten määrän yleinen väheneminen. Osuuskuntien perustamisessakaan ei vuonna 2009 ilmeisesti saavuteta viime vuosien keskimääräistä tasoa, noin 200 uutta osuuskuntaa vuodessa. Yhteiskunnallinen tarve ja potentiaali osuuskuntien perustamisen edistämiseen ovat nyt ilmeisiä. Pellervo-seuran mukaan lähivuosina voitaisiin hyvin tähdätä 500 uuden osuuskunnan perustamiseen vuosittain, mikäli yritysneuvontaa ja koulutusjärjestelmiä eri asteilla alettaisiin määrätietoisesti kehittää.

Suomessa ja muissa teollisuusmaissa tehtyjen selvitysten mukaan menestyville henkilöstön omistamille osuuskunnille on tyypillistä aktiivisuus asiakaskontakteissa ja asiakastarpeiden tarkka kuunteleminen ja niihin vastaaminen. Tärkeitä tekijöitä ovat myös

hyvä johtaminen, oman toiminnan arviointi, jäsenten ja henkilöstön kuuleminen päätöksenteossa, jäsenten motivoiminen toimintaan sekä yritystaloudellinen osaaminen.

Useimmissa teollisuusmaissa korkeasti koulutettujen suhteellinen osuus yrittäjistä on pienempi kuin muun väestön. Noin kolmasosa maamme uusosuuskunnista on akateemisten ja/tai muiden hyvin koulutettujen perustamia. Toisaalta esimerkiksi Tampereen seudulla osuustoiminnallinen yrittäjyys on vahvasti akateemista yrittäjyyttä ja naisyrittäjyyttä. Siellä perustettujen uusien osuuskuntien jäsenistä noin 60 % on naisia ja opisto- tai korkea-asteen tutkinto on noin 70 %:lla. Korkeasti koulutettujen osaajien suuri osuus osuuskuntien perustajista ja jäsenistä on huomion arvoinen tekijä kannustettaessa korkeakoulutettuja kansalaisia yrittäjyyteen.

5.3 OSUUSKUNNAT OPPILAITOKSESSA

Kiinnostuksen laajentumista osuustoimintaan kuvaa hyvin se, että Suomen noin 30 ammattikorkeakoulusta yli 20:ssä on perustettu osuuskuntia yrittäjyyden harjoittelumuodoksi. Osuuskunnallinen yrittäjyys on levinnyt myös muihin oppilaitoksiin.

Yleisimmin sovelletussa mallissa yhden vuosikurssin opiskelijat perustavat osuuskunnan, minkä jälkeen opinnot liittyvät oman yrityksen kautta toteutettuihin käytännön projekteihin. Oppilaitososuuskuntien tavoitteena on kannustaa nuoria yrittäjyyteen ja saattaa maailmalle yrittäjätaitoja ja -asennetta omaavia ammatilaisia. Perustamassaan osuuskunnassa opiskelijat pääsevät nauttimaan itsenäisestä yritystoiminnasta. He ovat itse vastuussa osuuskunnan toiminnasta ja oppivat käytännön yritystoiminnan kautta yritystoimintaan liittyviä rutiineja ja riskien hallintaa. Toimeksiantoihin liittyvät velvoitteet, kuten työnantajamaksut, laskutus ja sopimukset hoidetaan oman osuuskunnan kautta.

Osuustoiminta-lehti teki keväällä 2007 kyselyn suomalaisille ammattikorkeakouluille osuustoiminnan opetuksesta (Osuustoiminta 3/07). Kysely lähetettiin 29 oppilaitokseen ja siihen vastasi 25 oppilaitosta. Kyselyn tulokset osoittavat, että koko amk-kenttä on lisännyt yrittäjyysopintojen painoarvoa ja suuntaus jatkuu samana. Kaikkiaan yhdeksän oppilaitosta ilmoitti, että osuustoiminta on mukana opetuksessa säännöllisesti ja merkittävästi. Jonkin verran osuustoimintaa on mukana 13 oppilaitoksen opetuksessa.

Satakunnan ammattikorkeakoulussa ei ole käytössä osuuskuntia. SAMKista kyselyyn vastattiin, että osuuskuntia ei ole eikä niiden perustamista harkita. Oppilaitoksessa on panostettu yrityskiihdyttämöön, joka onkin toiminut menestyksellisesti jo kymmenisen vuotta ja saanut mm. opetusministeriön palkinnon ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuyksikkönä.

Ammattikorkeakoulujen ohella myös yliopistoissa on panostettu osuustoimintaopintoihin. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin vastuulla on luotu osuustoiminnan verkko- ja monimuoto-opinnoista monitieteinen opintokokonaisuus: Co-op Network Studies -yliopistoverkosta toteuttaa yhdeksän yliopistoa. Nämä opinnot haravoivat eri oppiaineista opiskelijoita, jotka haluavat täydentää pääaineidensa opintoja osuustoiminnan tuntemuksella.

5.4 OSUUSTOIMINTA GLOBAALIN TALOUDEN ELVYTTÄJÄNÄ

Kansainvälisen Osuustoimintaliiton ICA:n 8. ja YK:n 15. kansainvälinen osuustoimintapäivä pidettiin Helsingissä 4.7.2009. Tilaisuuden lehdistötiedotteen otsikkona oli ”Osuustoiminta globaalın talouden elvyttäjänä”, mikä kuvaa hyvin lujaa uskoa osuuskuntiin myös taloudellisen laman aikana.

Osuuskunnat ovat Kansainvälisen työjärjestön ILO:n selvityksen mukaan vastustuskykyisempiä taloudellisille kriiseille kuin muut yritysmuodot. ILO teki selvityksen Kansainvälisen osuustoimintaliiton ICA:n toimeksiannosta. Työ julkistettiin Genevessä 3.-20.6.2009 pidetyn kansainvälisen konferenssin yhteydessä.

ILO tuo selvityksessään vakuuttavasti esille sen, etteivät osuuskunnat ole vallitsevan talouskriisin keskellä ainoastaan pärjänneet sinnittelemällä, vaan osa osuuskunnista on kokenut jopa taloudellisen nousukauden. Finanssisektorin osuuskunnat ovat säilyneet taloudellisesti hyväkuntoisina, monet maatalouden osuuskunnat ympäri maailman tuottavat ylijäämää, kuluttajaosuuskunnat ovat raportoineet liikevaihtojen kasvusta ja työntekijöiden omistamat osuuskunnat arvioivat kasvavansa. Lisääntyvässä määrin ihmiset valitsevat osuuskuntamuodon vastauksena uusiin taloudellisiin haasteisiin.

Miksi osuuskunnat menestyvät kriiseissä ja selviävät niiden yli? Yksi tekijä on toimintamallissa. Osuuskunta yritysmuotona on vaihtoehtoinen tapa. Tuoton maksimoinnin sijaan se keskittyy ihmisiin ja hyödyntää heidän yhteisestä tarpeestaan lähtevää markkinavoimaa. Samalla se perustaa toimintansa osuustoiminnallisille arvoille ja periaatteille.

Vaikka jotkut analyytikot ovatkin sitä mieltä, että maailmantaloudessa pahin on jo ohi ja nousu alkamassa, tulee taantuma joka tapauksessa vaikuttamaan kaikkiin yrityksiin. Monilla osuuskunnillakin on houkutus yrittää selviytyä hinnalla millä hyvänsä – jopa luopumalla osuustoiminnallisuudestaan. Se kuitenkin on vastoin sitä, että osuustoiminnallisten arvojen ja periaatteiden mukaan toimiminen on keskeinen tekijä pitkän aikavälin vakauden saavuttamiseksi.

Osuustoimintaliikkeellä on nyt ainutlaatuinen mahdollisuus. Sen tulee osoittaa, että osuustoimintamalli on tulevaisuuden kannalta mitä käyttökelpoisin. Osuuskunnat osoittavat, että ne eivät ainoastaan aja taloudellista kehitystä, vaan myös taloudellista ja poliittista demokratiaa sekä sosiaalista vastuullisuutta. Osuustoiminnassa huomioidaan sosiaaliset ja ympäristölliset arvot yritystoiminnan normaalina osana.

EU:n piirissä on todettu, että osuustoiminnan potentiaalia ei ole täysimääräisesti hyödynnetty Euroopan Unionissa, vaikka sen taloudellinen ja työllistävä vaikutus on suuri. Tästä syystä nyt paikkansa jättävä J.M. Barroson komissio alkoi vuonna 2004 edistää osuustoimintaa tiedonannolla, jonka julkaisi suomeksi Pellervo-Seura samana vuonna. Komission tiedonannon 12 toimenpidekohtaa käsittelivät kattavasti osuustoimintaan liittyvän lainsäädännön kehittämistarpeen Euroopassa. Viimeinen kohta tiedonannossa viittaa mm. terveys- ja hyvinvointialan osuuskuntien nopeaan kasvuun. Toimenpideohjelma ei kuitenkaan ole toteutunut toivotulla tavalla. Syksyllä 2009 EU:n komissiossa tapahtui muutoksia, jotka vaikuttavat ilmeisesti myös komission toimintaan. Toivottavaa onkin, että uudet linjaukset ja organisoinnit antaisivat paremmat tulokset Euroopan laajuiselle osuustoiminnalle.

5.5 YHDESSÄ YRITTÄMÄÄN!

Poliittisesti merkittävää on ollut valtakunnallisen Yhdessä yrittämään! -hankkeen käynnistyminen. Hanke on osa Manner-Suomen ESR-ohjelman Yrittäjyys työvoiman käytötapa ja työmarkkinoiden moottorina-ohjelmaa. Tampereen Seudun Osuustoimintakeskus toteuttaa hanketta Työ- ja elinkeinoministeriön kehittämiskumppanina. Hanke on käynnistynyt 1.6.2009 ja se jatkuu vuoteen 2013.

Yhdessä yrittämään! -hankkeen tavoitteena on osuustoiminnallisen yrittäjyyden ja imagon parantaminen. Osuustoiminnallisen yrittäjyyden edistämiseksi tavoite on integroida osuustoiminnallinen yrittäjyys osaksi kaikkien yritys- ja urapalveluorganisaatioiden palveluvalikoimaa. Hankkeen tavoitteena on myös tehdä tunnetuksi koko yhteisötalouden toimintakenttää. Yhteisötalouden toimijoita ovat osuuskunnat, keskinäiset yhtiöt sekä yhdistykset ja säätiöt, joilla on taloudellista toimintaa. Yhteisötalous on Suomessa vielä suurelta osin tuntematon talouden osa-alue, joka kuitenkin laajenee ja kasvaa merkitykseltään koko ajan. Hankkeen tavoitteena on lisätä yhteisötalouden tunnettuutta laajemmin ja toisaalta luoda puitteita yhteisötalouden käsitteelliseen selventämiseen ja yleiseen kehittämiseen.

Helsingin kauppakorkeakoulussa pidettiin 24.–25.9.2009 juhlakonferenssi 110-vuotisen suomalaisen osuustoiminnan kunniaksi. Yksi konferenssissa käsitellyistä aiheista oli ”Osuustoiminta yhteiskunnassa – paikallista ja globaalia vaikuttamista”, johon liittyvässä kommenttipuheenvuorossa Yhdessä yrittämään! -hankkeen projektijohtaja, HT Niina Immonen Tampereen Seudun Osuustoimintakeskuksesta sanoi mm. seuraavasti: ”Nyt osuustoiminnallisen yrittäjyyden ja yhteisötalouden edistämisen takana on siis Työvoima- ja elinkeinoministeriö. Myös yhteiskunnallinen yrittäjyys ja sen kehittyminen on ministeriön seurannassa. Tuntuu kuin olisimme avaamassa ovea uuteen aikaan. Aikaan, jossa ei enää tarvitse perustella, miksi osuustoiminnallista yrittäjyyttä tarvitaan – aikaan, jossa sen sijaan pohditaan, mitä kaikkea yhteisöllinen yrittäjyys voi tarjota ja mitä kaikkea uutta siihen voidaan kehittää.”

LÄHTEET

Osuustoiminta-lehti 3/2009

Osuustoiminnan Vuosikirja 2009. Osuustoiminta-lehden 3/2009 liite.

Työosuuskuntien kansainvälinen julkilausuma 2008. ICA, CICOPA, Pellervo-Seura, Osuustoiminnan Kehittäjät - Coop Finland. Painokotka Oy. (http://www.coopfin.coop/Resources/tyoosuuskuntien_julkilausuma.pdf)

Pellervo-Seuran www-sivut: www.pellervo.fi

Palvelusosuuskuntien www-sivut: www.palveluosuuskunnat.net

Tilastokeskuksen www-sivut: www.tilastokeskus.fi

Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut: www.prh.fi

